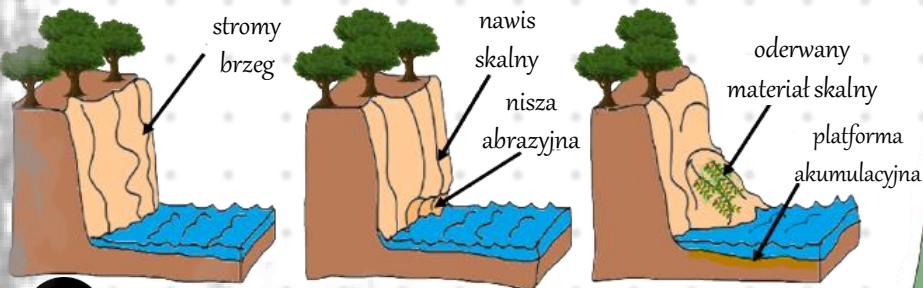

RZEŹBOTWÓRCZA DZIAŁALNOŚĆ MORZA

NISZCZĄCA DZIAŁALNOŚĆ MORZA

Niszczenie wysokiego brzegu

- Proces niszczenia brzegów przez fale morskie jest nazywany **abrazją** - kruszenie oraz rozdrabnianie materiału skalnego, z którego jest zbudowany brzeg
- Najintensywniej abrazja przekształca wysokie brzegi podczas sztormów (fale uderzają o brzeg i podcinają jego dolną część – tak tworzy się **nisza abrazyjna**)
- Z czasem górna część brzegu się obrywa i powstaje strome urwisko zwane **klifem**
- Brzeg się cofa, a materiał skalny pochodzący z obrywania przenoszony w głąb morza tworzy **platformę akumulacyjną**

BUDUJĄCA DZIAŁALNOŚĆ MORZA

- Budującą działalność morza widać na niskich i płaskich wybrzeżach
- Materiał skalny, który pochodzi z niszczonego brzegu, jest rozkruszany przez **fale** i wynoszony w morze
- Następnie, dzięki **prądom przybrzeżnym**, przemieszcza się wzdłuż brzegu i osadza w innych miejscach wybrzeża
- Rozdrobniony materiał skalny jest wyrzucany na brzeg przez fale morskie
- W ten sposób tworzy się **plaża**, czyli płaski, najczęściej piaszczysty, odcinek wybrzeża
- W wyniku budującej działalności **prądów przybrzeżnych** powstają również **mierzeje** - piaszczyste wały, które odcinają wody zatok od otwartego morza

Etapy powstawania mierzei

TYPY WYBRZEŻY

- **Wybrzeża fiordowe** - w wyniku zalania dolin polodowcowych - fiordy to głębokie, kręte i wąskie zatoki - Norwegia, Kanada, na Grenlandii i Alasce, Chile i Nowa Zelandia
- **Wybrzeża szkierowe (szerowe)** - w wyniku zalania obszarów polodowcowych, na których występują liczne pagórki - to wystające ponad poziom wody wysepki zwane szkierami - Finlandia
- **Wybrzeża dalmatyńskie** - w wyniku częściowego zalania grzbietów górskich - to podłużne wyspy i wąskie półwyspy oraz zatoki - ułożone równoległe do linii brzegowej - Chorwacja
- **Wybrzeża riasowe** - w wyniku zalania dolin górskich - układają się prostopadle do linii brzegowej (grzbiety stają się półwyspami, a doliny – zatokami) - Portugalia, Hiszpania, Francja, Wielka Brytania i zachodnia część Irlandii
- **Wybrzeża zalewowo-mierzejowe** - na skutek akumulacji materiału niesionego przez prądy przybrzeżne - zatoka zostaje częściowo odcięta od otwartego morza - Polska
- **Wybrzeża namorzynowe** - tam, gdzie występuje roślinność przystosowana do życia w słonej wodzie oraz do obecności pływów - obszary międzyzwrotnikowe

